

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 4 stycznia 2016 r.

Adam Bodnar

IX.517.1335.2015.MK

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich od lat niezmiennie pozostaje problem odpłatnego zatrudnienia osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych. Praca jest bowiem podstawową formą oddziaływań prowadzonych wobec skazanych dla osiągnięcia celów wykonywania kary określonych w Kodeksie karnym wykonawczym, a korzyści, jakie daje zatrudnienie zarówno więźniom, ich rodzinom, jak i społeczeństwu, nie sposób przecenić. Wyrobienie nawyku pracy u osób, które dotychczas nigdy nie pracowały, nabycie umiejętności, które zwiększą ich możliwości znalezienia zatrudnienia i tym samym zapewnienia sobie legalnych środków utrzymania po opuszczeniu zakładu karnego, umożliwienie spłaty zobowiązań finansowych, m. in. alimentacyjnych i świadczeń na rzecz ofiar przestępstw - to tylko niektóre z nich.

Niestety, poczynając od roku 2009 liczba osób zatrudnionych odpłatnie spada, a w 2011 r. można mówić wręcz o załamaniu na rynku pracy odpłatnej więźniów: w porównaniu z rokiem 2008 liczba wykonujących pracę za wynagrodzeniem zmniejszyła się wówczas niemal o połowę. Ta trudna sytuacja została, jak się wydaje, spowodowana przede wszystkim nowelizacją przepisu art. 123 § 2 k.k.w., którego wcześniejsze brzmienie wyrokiem z dnia 23 lutego 2010 r. (sygn. akt P 20/09) zakwestionował Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie ze znowelizowanym w myśl orzeczenia Trybunału przepisem, od dnia 8 marca 2011 r. wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy jest ustalane w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie odrębnych przepisów (wcześniej: połowy tej kwoty), przy przepracowaniu pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonaniu pełnej miesięcznej normy pracy. Ta zmiana przepisów spowodowała, że mimo wprowadzenia szeregu instrumentów prawnych w celu zrekompensowania

pracodawcom wyższych kosztów zatrudniania skazanych, wielu kontrahentów wycofało swoje oferty zatrudnienia więźniów.

W wystąpieniu z dnia 10 lipca 2015 r., skierowanym do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości, Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych w celu doprowadzenia do zwiększenia zatrudnienia odpłatnego skazanych. W odpowiedzi udzielonej Rzecznikowi (pismo z dnia 20 sierpnia 2015 r.) wskazano na celowość powołania międzyresortowego zespołu, złożonego z przedstawicieli resortu sprawiedliwości, w tym Służby Więziennej, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Gospodarki, którego zadaniem byłoby wypracowanie planu działań w celu zwiększenia aktywizacji zawodowej osób skazanych.

Mając na względzie powyższe, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmym zapytaniem, czy zamiar powołania takiego zespołu został zrealizowany, a jeśli tak, jaki jest stan zaawansowania prowadzonych prac. Jeśli natomiast nie doszło dotychczas do stworzenia zespołu roboczego, bardzo proszę o informację, czy planowane jest podjęcie innego rodzaju działań ukierunkowanych na poszukiwanie metod zwiększenia odpłatnego zatrudnienia więźniów.

Ponadto, pragnę zwrócić uwagę, że przepis art. 123a k.k.w. przewiduje możliwość zatrudnienia skazanych również nieodpłatnie: przy pracach porządkowych oraz pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej lub przy pracach porządkowych na rzecz samorządu terytorialnego (w wymiarze do 90 godzin miesięcznie), przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach wykonywanych na cele charytatywne, przy pracach wykonywanych na rzecz organizacji pożytku publicznego lub przy pracach porządkowych i pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (za pisemną zgodą skazanego lub na jego wniosek) oraz w przywięziennych zakładach pracy w celu przyuczenia do wykonywania pracy (za pisemną zgodą skazanego, przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące). W ostatnim czasie w mediach pojawiły się informacje o planowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości rozszerzeniu możliwości kierowania skazanych do pracy nieodpłatnej, świadczonej na rzecz samorządów.

W związku z powyższym będę wdzięczny za udzielenie informacji, czy istotnie w resorcie sprawiedliwości opracowywana jest koncepcja zmian w tym zakresie, a jeśli tak, jaki charakter, praktyczny czy legislacyjny, będą miały te zmiany oraz kiedy planowane jest ich wprowadzenie.

Podpis na oryginale